

สภาวะการประมงกุ้งทะเลในทะเลสาบสงขลา

ทะเลสาบสงขลามีทรัพยากรสัตว์น้ำหลากหลายชนิด ทั้งสัตว์น้ำเค็ม สัตว์น้ำกร่อยและน้ำจืดหมุนเวียนตลอดปี จึงเป็นแหล่งผลิตอาหารสัตว์น้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศไทย ผลผลิตสัตว์น้ำจากทะเลสาบสงขลา เช่น กุ้งก้ามกราม ปลากระพงขาว ฯลฯ นอกจากเป็นอาหารของคนในพื้นที่แล้วยังเป็นสินค้าส่งขายไปยังภาคกลางและประเทศใกล้เคียงอีกด้วย เพราะฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรสัตว์น้ำในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลง ย่อมจะมีผลกระทบต่ออาชีพของราษฎรรอบทะเลสาบ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงชนิดและปริมาณของทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลามีสมาเหตุมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการคือ ความสมดุลตามธรรมชาติและจากผลการกระทำของมนุษย์

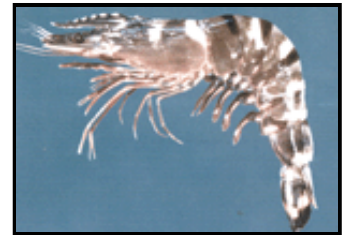
กุ้งทะเล นับเป็นทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีผลผลิตสูง กุ้งทะเลหลายชนิดเข้ามาเจริญเติบโตเป็นผลผลิตของทะเลสาบตลอดปี มีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันในแต่ละเดือนหมุนเวียนไปตามฤดูกาลและสภาวะแวดล้อมตามวงจรชีวิตของกุ้งแต่ละชนิด ชนิดกุ้งทะเลที่พบในทะเลสาบสงขลา

☐ กุ้งที่มีขนาดใหญ่และมีราคาแพง ประกอบด้วย

1. **กุ้งหางแดงหรือกุ้งเขมบวย** (*Penaeus merguensis* De Man, 1888) ในทะเลสาบสงขลาจะพบกุ้งชนิดนี้อาศัยอยู่ตั้งแต่ขนาดเล็ก ความยาว 3.5 ซม. จนถึงตัวเต็มวัยที่มีความยาวตลอดตัว 17.4 ซม. (ความยาวเปลือกหัว 3.6 ซม.) ตั้งแต่ปากทะเลสาบไปจนถึงอำเภอปากพะยูน ความเค็มตั้งแต่ 7-34 ppt. พบได้ตลอดปี แต่จะพบมากช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคมของทุกปี การซื้อขายแบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็กความยาวตลอดตัว 3-4 เซนติเมตร กุ้งขนาดกลางความยาวตลอดตัว 8-10 เซนติเมตร และกุ้งขนาดใหญ่ความยาวตลอดตัว 11-17 เซนติเมตร กุ้งขนาดใหญ่จะมีน้ำหนักระหว่าง 11-42.9 กรัม

2. **กุ้งกุลาดำ** (*Penaeus monodon* Fabricius, 1798) พบทั้งในทะเลสาบตอนนอกที่มีความเค็มสูง (30-33 ppt.) และทะเลสาบตอนในที่มีความเค็มต่ำ (2-7 ppt.) ทะเลสาบสงขลามีปริมาณผลผลิตของกุ้งกุลาดำสูงชันมากหลังจากที่มีบ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำรอบทะเลสาบเพิ่มขึ้น ขนาดสูงสุดคือขนาด 20 ซม. น้ำหนัก 70.5 กรัม อยู่ได้ทั้งในความเค็มสูงและความเค็มต่ำ ผลผลิตรอบทะเลสาบมันจะไม่ต่ำกว่า 100 กิโลกรัม กุ้งกุลาดำเป็นกุ้งที่มีราคาสูงกว่ากุ้งทุกชนิดในทะเลสาบ

3. **กุ้งกุลาลาย** (*Penaeus semisulcatus* De Haan, 1844) พบในทะเลสาบตอนนอก (ความเค็มสูง 30-33 ppt.) มากกว่าในทะเลสาบตอนใน (ความเค็มต่ำ 2-7 ppt.) ขนาดอยู่ระหว่าง 10-17 เซนติเมตร

☐ กุ้งขนาดเล็กและปานกลางเป็นกลุ่มกุ้งที่มีขนาดโตเต็มที่ไม่เกิน 17 เซนติเมตร ประกอบด้วย

1. **กุ้งหัวมันหรือกุ้งเหลือง** (*Metapenaeus brevicornis* H. Milne Edwards, 1837) มีผลผลิตเป็นปริมาณมากในเดือนมีนาคม-เมษายน ในปี 2540 พบกุ้งหัวมันเกือบตลอดปีทั้งในทะเลสาบตอนในและในทะเลสาบตอนนอก มีผลผลิตตลอดปีประมาณ 6.5 ตัน

2. **กุ้งหัวมัน** (*Metapenaeus tenuipes* Kubo, 1949) ที่พบในปริมาณมาก มี 2 ช่วงคือ ช่วงแรกเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม และช่วงที่สองเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ในเดือนเมษายนกุ้งหัวมันจะมีขนาดเฉลี่ย 4.5 เซนติเมตรขึ้นไป และในเดือนกรกฎาคมจะมีขนาด 6.6 เซนติเมตรขึ้นไป ในช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม จะมีกุ้งรุ่นใหม่เข้ามาเป็นผลผลิตปริมาณมากและมีขนาดใหญ่ ในเดือนพฤศจิกายนสามารถส่งไปขายยังต่างประเทศ เช่น มาเลเซียและสิงคโปร์ ได้อีกด้วย

3. **กุ้งตะกาดขาว** (*Metapenaeus moyebi* Kishinouye, 1896) ในทะเลสาบจะเรียกว่ากุ้งหัวแข็ง เป็นกุ้งขนาดเล็ก มีขนาดไม่เกิน 10 เซนติเมตร พบในปริมาณมากเกือบตลอดปี ช่วงที่มีผลผลิตต่ำหรือแทบไม่พบเลยอยู่ระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ เดือนที่มีผลผลิตสูงคือเดือนมีนาคม พฤศจิกายน และเดือนตุลาคม - ธันวาคม มีปริมาณวันละไม่น้อยกว่า 5,000 กิโลกรัม กุ้งชนิดนี้มีราคาต่ำเนื่องจากมีขนาดเล็ก และเปลือกแข็ง นิยมนำไปทำเป็นกุ้งแก้ว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของทะเลสาบสงขลา ส่งขายในตลาดภาคกลาง และอำเภอหาดใหญ่ ปริมาณการจับกุ้งในทะเลสาบสงขลา

ปริมาณการจับกุ้งทะเลจากแหล่งรับซื้อสัตว์น้ำรอบทะเลสาบในปี 2542 และ 2543 ในปี 2542 นั้น น้ำในทะเลสาบมีความจืด กร่อย และ

เริ่มสลับกันตามปกติ ทำให้มีผลผลิตกุ้งแชบ๊วยปริมาณมากกว่าปี 2543 ซึ่งเป็นปีที่มีน้ำจืดเกือบตลอดปี เนื่องจากเป็นปีที่มีน้ำฝนและน้ำทำในปริมาณมาก มีผลให้ผลผลิตกุ้งกุลาดำสูงชันมากในเดือนธันวาคม เพราะน้ำจืดถูกน้ำท่วมพัดพาเอากุ้งกุลาดำลงมาจากทะเลสาบสงขลา ในกลุ่มกุ้งเล็ก กุ้งหัวมันจะเป็นกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ขณะที่กุ้งตะกาดขาว (*Metapenaeus moyebi*) ซึ่งเป็นกุ้งประจำถิ่นสามารถอาศัยอยู่ได้ในความเค็มกว้างจะมีผลผลิตค่อนข้างคงที่

ปริมาณและเปอร์เซ็นต์การจับกุ้งทะเล จากทะเลสาบสงขลา ระหว่างปี 2542 และปี 2543

ชนิดกุ้งทะเล	ปี 2542		ปี 2543	
	น้ำหนัก (กก.)	เปอร์เซ็นต์ที่พบ	น้ำหนัก (กก.)	เปอร์เซ็นต์ที่พบ
กุ้งแชบ๊วย	23,130.00	15.56	15,797.80	9.29
กุ้งกุลาดำ	4,700.25	3.16	31,554.00	18.56
กุ้งกุลาลาย	6,551.75	4.4	684.50	.4
กุ้งหัวมัน	13,961.75	9.39	24,944.20	14.67
กุ้งตะกาดขาว	93,263.00	62.73	95,722.00	56.29
กุ้งอื่น ๆ	7,072.00	4.76	1,343.00	.79
รวมทั้งสิ้น	148,678.75	100	170,045.5	100

เปรียบเทียบปริมาณผลการจับกุ้งแต่ละเดือนตลอดปี 2542 และปี 2543 (หน่วย : กิโลกรัม)

เดือน	กุ้งแชบ๊วย		กุ้งกุลาดำ		กุ้งกุลาลาย		กุ้งหัวมัน		กุ้งตะกาดขาว		กุ้งอื่น ๆ	
	2542	2543	2542	2543	2542	2543	2542	2543	2542	2543	2542	2543
ม.ค.	2,332.5	-	847.5	289.5	-	-	272.5	1266	6,312.5	-	-	-
ก.พ.	-	62.5	672.5	475	335	37.5	56.2	331.3	256.3	141.3	-	-
มี.ค.	-	-	421.5	1,318.5	270	345	2,841.0	4,997.3	-	9,121.5	-	-
เม.ย.	-	30	430	243.8	75	-	1,776.3	1,487.5	-	-	-	-
พ.ค.	78.0	10.5	210	97.5	-	76.5	3	-	900	46.5	232.5	130.5
มิ.ย.	-	-	98.8	45	-	-	-	31.2	7,042.5	2.5	61.2	12.5
ก.ค.	1,697.5	127.5	12.5	-	851.3	153	40	-	6,506.3	255	736.3	-
ส.ค.	5,676	5,827.5	798	231	2,824.5	60	1242	-	43,831.5	11,527.5	1,675.5	1,200
ก.ย.	-	68.7	-	-	-	12	-	-	-	8,631.3	-	-
ต.ค.	13,176	924	966	210	2,196	-	799.5	825	27,087	23,325	4,366.5	-
พ.ย.	125	2,027.9	125	575	-	-	3,181.3	12,863.6	332.5	13,556.5	-	-
ธ.ค.	45	6,720	118.5	28,068.8	-	-	3,750	3,142.4	994.5	29,115	-	-
รวม	23,130	15,798.6	4,700.3	31,554.1	6,551.8	684	13,961.8	24,944.3	931,263.1	95,722.1	7,072	1,343

เอกสารอ้างอิง

อังสนีย์ ชนพรพราน และจฬพัภรณ์ รัตนไชย. 2544. สภาวะการประมงกุ้งทะเลที่มีค่าทางเศรษฐกิจของทะเลสาบสงขลา. เอกสารวิชาการฉบับที่ 7/2544. สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง, กรมประมง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 17 หน้า.

อังสนีย์ ชนพรพราน. 2539. ประเมินผลการจับสัตว์น้ำจากทะเลสาบสงขลา ปี 2537-2538. เอกสาร วิชาการฉบับที่ 4/2539. สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชายฝั่ง, กรมประมง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 32 หน้า.

[<HOME>](#)